

บทที่ 1

บทนำ

สภาพและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 คณะราษฎร ภายใต้การนำของพันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา ได้กระทำการเป็นผลสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (absolute monarchy) มาเป็นระบอบพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ ในความหมายนี้ก็คือ ระบอบประชาธิปไตย (democracy) โดยได้มีการสถาปนารัฐธรรมนูญให้เป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ดังนั้นหากจะพิจารณาแล้ว จะเห็นได้ว่า มีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางอำนาจในการเมืองไทย จากที่อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศที่เป็นของ "พระมหากษัตริย์" นั้น ได้ถูกเปลี่ยนมือให้เป็น "ของราษฎร" ทั้งนี้ด้วยการมีสภาผู้แทนราษฎรที่จะทำหน้าที่แทนราษฎรในการตรากฎหมาย และทำการควบคุมการบริหารงานของรัฐบาล ในความหมายนี้ก็จะทำให้พระราชอำนาจขององค์พระมหากษัตริย์ได้รับการจำกัดตามกฎหมายด้วย

นอกจากนี้ในการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ได้สำเร็จลงได้อย่างรวดเร็ว และได้ถูกพิจารณาว่า องค์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเองก็ได้มีส่วนสำคัญ เนื่องจากพระองค์ก็ทรงมีแนวพระราชดำริที่จะพระราชทานรัฐธรรมนูญให้แก่ราษฎรอยู่ก่อนแล้ว และก็ไม่ประสงค์ที่จะให้เกิดการต่อสู้ระหว่างราษฎรด้วยกันเอง เมื่อเป็นดังนั้นพระองค์จึงทรงยอมรับที่จะเป็นพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญในการปกครองตามระบอบใหม่อีกต่อไป

สำหรับทางด้านคณะราษฎรเองก็มีได้มีจุดมุ่งหมายที่จะล้มเลิกสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งถือว่าเป็นสถาบันที่เก่าแก่ของสังคมไทย โดยได้มีการประนีประนอมกับกลุ่มผู้ปกครองของระบอบเก่า ด้วยการมีการยอมรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวรแทน "ธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยาม" ที่ได้รับการระบุให้เป็นฉบับ "ชั่วคราว" จากพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

นอกจากนี้ ได้มีการแต่งตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้น เป็นชุดแรก โดยมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 70 คน ในจำนวนนี้ 38 คนมิได้เป็นสมาชิกของคณะราษฎร แต่ส่วนมากเป็นข้าราชการระดับกลางและระดับสูง ที่สำคัญก็คือมีการเสนอให้เลือกพระยามโนปกรณนิติธาดา ดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการราษฎร หรือที่เรียกกันว่า "นายกรัฐมนตรี" ในปัจจุบันเป็นคนแรก โดยที่กลุ่มคณะราษฎรก็หวังว่าพระยามโนปกรณนิติธาดาจะเป็นตัวกลางที่เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้ปกครองระบอบเก่ากับกลุ่มคณะราษฎร

หลังจากที่รัฐบาลของพระยามโนปกรณนิติธาดา ได้บริหารประเทศอย่างสงบ ก็ได้เกิดมีปัญหาคความขัดแย้งทางการเมืองขึ้น เมื่อได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475 ในที่สุดความขัดแย้งก็ได้ขยายความรุนแรงขึ้นระหว่างกลุ่มของพระยามโนปกรณนิติธาดาซึ่งเป็นผู้นำกลุ่มอาวุโส กับกลุ่มของหลวงประดิษฐมนูธรรม ซึ่งเป็นสมาชิกของคณะราษฎร ดังนั้นเมื่อเหตุการณ์เป็นเช่นนี้ รัฐบาลภายใต้การนำของพระยามโนปกรณนิติธาดาก็ได้ประกาศใช้ "พระราชกฤษฎีกาให้ปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎร และตั้งคณะรัฐมนตรีชุดใหม่" หรือที่เรียกกันว่า การปิดสภาและงดใช้รัฐธรรมนูญบางมาตรา

ผลจากการประกาศในครั้งนั้น ทำให้สภาวะเหตุการณ์ทางการเมืองไม่อยู่ในความสงบ ทั้งนี้เนื่องจากไม่เป็นไปตามครรลองทางการเมืองของการปกครองระบอบประชาธิปไตย พันเอกพระยาหลพลพยุหเสนาจึงได้เข้าทำการรัฐประหารยึดอำนาจการปกครองประเทศ คืนจากรัฐบาลของพระยามโนปกรณนิติธาดา เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน พ.ศ. 2476 ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีการเปิดประชุมสภาผู้แทนราษฎร และเพื่อให้การเมืองของประเทศได้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ทั้งนี้โดยการที่พระยาหลฯ เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเป็นครั้งแรกในวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2476 การบริหารประเทศในระยะเวลาที่รัฐบาลพระยาหลฯ ก็ต้องเผชิญกับปัญหาวิกฤตการณ์ทางการเมืองอย่างรุนแรง ด้วยเกิดมีกบฏขึ้นภายในประเทศที่เรียกกันว่า "กบฏวรเดช" เหตุการณ์ในครั้งนั้นได้มีการต่อสู้กันระหว่างทหารฝ่ายกบฏ และฝ่ายรัฐบาล แต่ฝ่ายรัฐบาลก็ประสบกับชัยชนะในที่สุด ผลจากการก่อการกบฏในครั้งนั้น ทำให้ได้มีการกวาดล้างและจับกุมฝ่ายต่อต้านรัฐบาลเป็นการใหญ่ โดยที่ผู้ที่ถูกจับกุมมีทั้งทหารบก ทหารเรือ และพลเรือนเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้รัฐบาลภายใต้การนำของพระยาหลฯ ก็ได้ออกพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลพิเศษ พ.ศ. 2476 และพระราชบัญญัติจัดการป้องกันรักษารัฐธรรมนูญ

อันเป็นกฎหมายที่ให้อำนาจแก่รัฐบาลอย่างกว้างขวาง

เพื่อให้เป็นไปตามครรลองของการปกครองระบอบประชาธิปไตย พระยาพหลฯ ในฐานะนายกรัฐมนตรีได้ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นทั่วประเทศเป็นครั้งแรก¹ ทั้งนี้ก็เนื่องจากว่าการเลือกตั้งเป็นหัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตย สำหรับวิธีการเลือกตั้งในครั้งแรกนั้นมิได้ให้ราษฎรเลือกผู้แทนโดยตรง แต่ให้ทำการเลือกผู้แทนตำบลขึ้นก่อน แล้วผู้แทนตำบลจึงทำการเลือกผู้แทนราษฎรอีกชั้นหนึ่ง (ถือว่าเป็นการเลือกตั้งทางอ้อม)

หลังจากที่ได้สมาชิกสภาผู้แทนประเภทที่ 1 (ที่มาจากการเลือกตั้ง) แล้วที่ประชุมสภาได้มีมติเลือกพระยาพหลฯ เข้าเป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง นับเป็นการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเป็นสมัยที่ 2 รัฐบาลชุดนี้ได้สิ้นสุดลงด้วยเหตุที่รัฐบาลได้เสนอญัตติขอให้สภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบด้วยกับความตกลงเรื่อง "ควบคุมการจำกัดยาง" แต่สภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นชอบด้วยกับความตกลงที่รัฐบาลได้ลงนามไปก่อน พระยาพหลฯ ในฐานะนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีร่วมคณะจึงได้ขอลาออก

หลังจากนั้นที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติให้พระยาพหลฯ เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกเป็นครั้งที่ 3 ในรัฐบาลชุดที่สามของพระยาพหลฯ นี้ก็ต้องประสบกับวิกฤตการณ์ทางการเมืองอย่างรุนแรงอีกครั้งหนึ่ง ด้วยภารกิจองค์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงสละราชสมบัติ ด้วยเหตุผลที่ว่า พระองค์ทรงไม่พอพระทัยในการดำเนินงานของคณะราษฎรที่กระทำการไม่เป็นประชาธิปไตย ทางด้านผู้นำคณะราษฎรคือ ตั้วพระยาพหลฯ ในตำแหน่งนายกรัฐมนตรีก็ได้แก้ไข วิกฤตการณ์ทางการเมืองโดยการอัญเชิญพระองค์เจ้าอาเนนทมหิตล ขึ้นเสวยราชสมบัติสืบต่อจากพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ผลกระทบที่เกิดจากการที่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงสละราชสมบัตินั้น ทำให้กระทบกระเทือนต่อเสถียรภาพและความมั่นคงของรัฐบาลเป็นอย่างมาก แต่พระยาพหลฯ ก็ได้พยายาม

¹ สมบูรณ์ คนฉลาด, ความเป็นมาแห่งระบอบประชาธิปไตยของไทย (พระนคร: สำนักพิมพ์ผ่านฟ้าศึกษา, 2511), หน้า 271.

นำรัฐบาลฝ่าวิกฤตการณ์ต่าง ๆ เหล่านั้นมาได้ ในที่สุดรัฐบาลก็ต้องเผชิญกับสภาวะการณ์ทางการเมืองอีกครั้งหนึ่ง โดยที่รัฐบาลมีความประสงค์จะ โอนพระคลังข้างที่ซึ่งเดิมขึ้นอยู่กับสำนักนายกรัฐมนตรี ให้มาขึ้นกับกระทรวงการคลัง แต่ทางกระทรวงการคลัง ได้ขอให้พระคลังข้างที่ดำเนินเรื่องราวต่าง ๆ ให้เรียบร้อยเสียก่อน จึงจะรับโอน ในโอกาสนั้น ได้มีการเอาที่ดินของพระคลังข้างที่ออกขายในราคาถูก โดยบุคคลสำคัญบางคนของคณะราษฎรต้องการซื้อไว้ปลูกบ้าน² จึงทำให้มีการซื้อขายที่ดินของพระคลังข้างที่ในราคาถูกผิดปกติกันเป็นการใหญ่ ดังนั้นเมื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทราบเรื่องจึง ได้มีการขอเปิดอภิปรายและมีการตั้งกระทู้ถามรัฐบาล ในที่สุดพระยาพหลฯ ก็ได้นำคณะรัฐมนตรีลาออก หากแต่อยู่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ได้ลงมติให้พระยาพหลฯ เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง นับเป็นรัฐบาลชุดที่ 4 ของพระยาพหลฯ

ต่อมาได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2480³ การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งโดยตรง โดยที่ราษฎรเลือกผู้แทนของตนมาโดยที่ไม่ต้องเลือกอย่างครั้งแรก และการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งแบบแบ่งเขต หลังจากการเลือกตั้งเสร็จสิ้น คณะรัฐบาลชุดที่ 4 ของพระยาพหลฯ ก็ได้ขอลาออก ซึ่งความจริงรัฐบาลชุดนี้ก็ได้สิ้นสุดตามข้อบังคับของรัฐธรรมนูญแล้ว แต่ก็ต้องทำงานในฐานะรัฐบาลรักษาการต่อไปก่อน จนกว่าจะมีรัฐบาลชุดใหม่เข้าบริหารประเทศ เมื่อการเลือกตั้งแล้วเสร็จสภาผู้แทนราษฎรก็ได้มีมติเลือกพระยาพหลฯ เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง นับเป็นรัฐบาลชุดที่ 5 ของพระยาพหลฯ

การบริหารงานของรัฐบาลชุดที่ 5 ภายใต้การนำของพระยาพหลฯ ได้บริหารประเทศไปด้วยความราบรื่น ในที่สุดรัฐบาลชุดนี้ก็มีอันต้องประสบปัญหาในสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้เนื่องจาก

² บัญชา แก้วเกตุทอง, 36 รัฐบาลในระบอบประชาธิปไตยของไทย (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, ม.ป.ป.), หน้า 74.

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 76.

รัฐบาลแผ่นดินในการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเรื่องเกี่ยวกับการเสนองบประมาณแผ่นดิน⁴ ซึ่งมีผลทำให้พระยาพหลฯ ต้องขอลาออกมาจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี แต่ทางคณะผู้สำเร็จราชการกลับไม่ยอมมอบมรดกให้ลาออก ดังนั้นพระยาพหลฯ จึงต้องแก้ไขปัญหาความยุ่งยากเหล่านั้นด้วยการประกาศยุบสภา เพื่อให้มีการเลือกตั้งใหม่

การเลือกตั้งครั้งใหม่เป็นการเลือกตั้งครั้งที่ 3⁵ หลังจากการเลือกตั้งครั้งนี้เสร็จสิ้น พระยาพหลฯ ไม่ได้เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีก แต่ได้ให้ผู้ที่สมควรรับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแทนตนคือ หลวงพิบูลสงคราม ทางด้านพระยาพหลฯ ก็ได้วางมือจากการเมืองไทยตั้งแต่นั้น

ตลอดระยะเวลาเกือบ 6 ปี ที่พันเอกพระยาพหลพยุหเสนาได้เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่ 2 ของประเทศไทย รวมทั้งสิ้น 5 สมัย พระยาพหลฯ ได้ทำการบริหารประเทศและพัฒนาประเทศอย่างจริงจัง ทั้งนี้เพื่อให้ประเทศได้ดำเนินเป็นไปตามหลัก 6 ประการที่คณะราษฎรได้ให้คำมั่นสัญญาไว้แก่ประชาชน เมื่อคราวปฏิวัติ พ.ศ. 2475 แต่ถึงอย่างไรก็ตามการดำเนินการใด ๆ ย่อมจะไม่ประสบความสำเร็จราบรื่นเสมอไป รัฐบาลของพระยาพหลฯ ก็ต้องประสบกับปัญหาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ที่ได้แทรกซ้อนเข้ามา อุปสรรคต่าง ๆ เหล่านี้ก็ได้ขัดขวางการดำเนินนโยบายตามที่ได้ตั้งไว้ กลับมีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไป ทั้งนี้ก็เพราะเหตุผลที่ว่าในระยะเวลาอันเป็นช่วงเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศใหม่ ๆ ปัญหาต่าง ๆ ก็ย่อมติดตามมา ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งธรรมดา ทั้งนี้เนื่องจากเป็นของใหม่สำหรับประเทศไทย

ถึงอย่างไรก็ตาม แม้ว่าในช่วงที่พระยาพหลฯ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้น ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจะมีได้รับการแก้ไขให้หมดไป แต่ปัญหาหลาย ๆ ด้านก็สามารถแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาวะการเป็นผู้นำในทางการเมือง เข้าแก้ไขปัญหา

⁴ สมบูรณ์ คนฉลาด, ความเป็นมาแห่งระบอบประชาธิปไตยของไทย, หน้า 603.

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 80.

พระยาพลฯ มีความรักชาติ รักประชาธิปไตย และกล้าหาญ ดังจะเห็นได้จากการเข้าเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 และการเข้าเป็นผู้นำในการกระทำรัฐประหาร พ.ศ. 2476

จากประเด็นที่ได้กล่าวมาข้างต้น ก่อให้เกิดความสนใจที่จะทำการศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ภาวะผู้นำทางการเมืองของพระยาพลฯ ที่นับได้ว่ารัฐบาลภายใต้การนำของพระยาพลฯ พลพยุหเสนา ได้แก้ไขวิกฤตการณ์ทางการเมือง มีการวางรากฐานความเจริญของประเทศไว้ให้แก่รัฐบาลชุดต่อไปได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย

1. เพื่อศึกษาและรวบรวมผลงานของรัฐบาล ภายใต้การนำของพันเอกพระยาพลพยุหเสนา ในช่วง พ.ศ. 2476-2481
2. เพื่อศึกษาถึงชีวประวัติและภูมิหลังของพระยาพลพยุหเสนา ในอันจะทำความเข้าใจกับภาวะผู้นำทางการเมืองของพระยาพลฯ
3. เพื่อศึกษาเหตุการณ์และสถานการณ์ในทางการเมืองการปกครองภายใต้การนำของรัฐบาลพระยาพลฯ
4. เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาในทางการเมืองของรัฐบาลภายใต้การนำของพระยาพลฯ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ทำให้ได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย
2. ทำให้ได้รับความรู้ความเข้าใจในฐานะที่พระยาพลฯ เป็นนายทหารระดับกลาง แต่สามารถที่จะทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองได้สำเร็จ

3. ทำให้ได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ศิลปะในทางการเมืองการปกครองของผู้นำไทยกรณีพระยาพลฯ
4. ทำให้ทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับบทบาท และผลงานของพระยาพลฯ ในฐานะนายกรัฐมนตรีของไทยในด้านต่าง ๆ ได้ดีขึ้น
5. จะได้เป็นแนวทางในการศึกษาเพิ่มเติมสำหรับนักรัฐศาสตร์ที่สนใจจะศึกษาเหตุการณ์ และเรื่องราวทางประวัติศาสตร์การเมืองของไทย ในช่วงระยะเวลา พ.ศ. 2476-2481 ในโอกาสต่อไป

ขอบเขตในการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะได้ทำการศึกษาและรวบรวมเหตุการณ์ทางการเมืองการปกครองช่วงการปฏิวัติ พ.ศ. 2475 ถึงรัฐบาลชุดที่ 8 ในสมัยของพระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรี ดังรายละเอียดดังนี้

	เหตุการณ์ช่วงการปฏิวัติ พ.ศ. 2475
2476	รัฐบาลสมัยที่ 1 (รัฐบาลชุดที่ 4) ตั้งแต่วันที่ 21 มิถุนายน 2476 - 15 ธันวาคม 2476
2477	รัฐบาลสมัยที่ 2 (รัฐบาลชุดที่ 5) ตั้งแต่วันที่ 16 ธันวาคม 2476 - 21 กันยายน 2477
2480	รัฐบาลสมัยที่ 3 (รัฐบาลชุดที่ 6) ตั้งแต่วันที่ 22 กันยายน 2477 - 29 กรกฎาคม 2480
2480	รัฐบาลสมัยที่ 4 (รัฐบาลชุดที่ 7) ตั้งแต่วันที่ 9 สิงหาคม 2480 - 20 ธันวาคม 2480
2481*	รัฐบาลสมัยที่ 5 (รัฐบาลชุดที่ 8) ตั้งแต่วันที่ 21 ธันวาคม 2480 - 16 ธันวาคม 2481*

* รัฐบาลสมัยที่... หมายถึง คณะรัฐบาลภายใต้การนำของ พ.อ.พระยาพหลพลพยุหเสนา
รัฐบาลชุดที่... หมายถึง คณะรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศตามระบอบประชาธิปไตย

สมมติฐานการศึกษา

สภาพทางการเมืองการปกครองของไทยภายหลังจากที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่ระบอบประชาธิปไตย เมื่อปีพ.ศ. 2475 เป็นต้นมา นั้น แม้ว่าจะเป็นการพยายามเริ่มแนวทางประชาธิปไตย และสร้างสรรค์นิตินาบบการเมือง การปกครองของไทยให้ก้าวหน้าไปสู่ยุคใหม่ ซึ่งประชาชนทั้งมวลเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย พันเอกพระยาพหลฯ เป็นผู้หนึ่งที่ได้เข้าร่วมในการยึดอำนาจครั้งนี้ด้วย โดยได้รับการยกย่องให้เป็นหัวหน้าหรือผู้นำในการกระทำดังกล่าว เนื่องจากเป็นผู้มีอาวุโส เป็นที่รักใคร่ของบรรดานายทหารชั้นผู้ใหญ่และชั้นผู้น้อยโดยทั่วไป นอกจากนี้ยังเป็นผู้มีความรอบคอบ ระมัดระวังในการทำงานอีกด้วย แม้แต่การแตกแยกทางความคิดในอุดมการณ์ทางการเมือง และผลประโยชน์ของบรรดาผู้นำประเทศ พระยาพหลฯ ก็สามารถเข้าแก้ไขปัญหานั้นได้

การที่พระยาพหลฯ ต้องอาศัยภาวะผู้นำทางการเมืองเป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปลุล่วงนั้น ส่วนหนึ่งเป็นเพราะว่ามีปัญหาซึ่งเกิดจากความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างผู้นำในคณะรัฐบาล ซึ่งทำให้เกิดช่องว่างขึ้น ซึ่งพระยาพหลฯ ต้องใช้ภาวะผู้นำของตนเพื่อจะให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างผู้นำเหล่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความร่วมมือประสานงานกัน และความสำเร็จในการเมืองการปกครองประเทศ

จากเหตุผลต่าง ๆ เหล่านี้เอง งานวิจัยครั้งนี้จึงมีสมมติฐานดังนี้คือ

"การที่พระยาพหลฯ หลพหลุเสนาเป็นบุคคลที่มีความอาวุโส มีความรู้ความสามารถ มีความอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นผู้ที่ดำรงตนอยู่ด้วยความสมณะ รวมถึงการเป็นผู้ที่มีนิสัยรักการประนีประนอม มีการสร้างความสามัคคีระหว่างหมู่คณะ มีความซื่อสัตย์สุจริต ยังเป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน จึงทำให้พระยาพหลฯ หลพหลุเสนา ได้รับการยกย่องให้เป็นผู้นำทางการเมือง"

วิธีการศึกษาวิจัย

ในการทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะใช้วิธีการศึกษาโดยการวิจัยเอกสาร (documentary research) โดยการศึกษาวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis) ซึ่งจะอาศัยแหล่งข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (primary source) ในส่วนนี้ได้จากแหล่งเก็บเอกสารของทางราชการเป็นสำคัญ เช่น แผนกเก็บเอกสาร สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา
2. ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary source) เป็นเอกสารชั้นรอง เพื่อจะช่วยในการวิเคราะห์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เอกสารชั้นรองเหล่านี้ได้จาก หอสมุดแห่งชาติ สถาบันไทยคดีศึกษา กองจดหมายเหตุแห่งชาติ หอสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สำนักงานบรรณาสารเพื่อการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เป็นต้น
3. จากนั้นจะวิเคราะห์และเรียบเรียงข้อมูลทั้งสองประเภท แล้วทำการพิจารณาในกรอบของทฤษฎีและแนวความคิดที่ใช้ในการศึกษา
4. ขั้นตอนสุดท้ายคือสรุปผลการศึกษา

การนำเสนอ

ในการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้นำไทย ศึกษากรณีพระยาพหลพลพยุหเสนา ผู้ศึกษาได้กำหนดการนำเสนอเอาไว้ดังนี้คือ

- บทที่ 1 : บทนำ
- บทที่ 2 : แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
- บทที่ 3 : ประวัติส่วนตัวและประสบการณ์ชีวิต
- บทที่ 4 : ภาวะผู้นำของพระยาพหลพลพยุหเสนาก่อนดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
- บทที่ 5 : ภาวะผู้นำของพระยาพหลพลพยุหเสนาภายใต้การดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
- บทที่ 6 : สรุปและข้อคิดเห็น